

Introductie

Net als de moderne windturbines staren de klassieke molens langs de rijksweg A4 met stilstaande wieken naar het voorbijrazende verkeer. Zij dragen al eeuwen bij aan de energietransitie. Vanmorgen niet. De wind houdt zich gedeisd. Plotseling klinken de sirenes van de hulpdiensten. Ook de voortrazende voertuigen komen tot stilstand.

Aad Straathof laat ik weten dat het een kwartier later kan worden dat ik arriveer in Leiden.

Het daglicht weifelt. Begrijpelijk, er is al zoveel kunstlicht in de Randstad.

Molens markeren de route van de reiziger, vooral langs waterwegen in de lage landen. In winters die nog zichzelf kunnen zijn, vertelt de molen langs de Warmonder Leede me dat het nog twintig minuten schaatsen is naar huis. Flink uithalen met de houten noren. Met ingehouden adem rijd ik, na een lange tocht over de Kagerplassen, zo hard mogelijk over het onbetrouwbare ijs, onder de Padoxbrug en de naastgelegen spoorbrug. Naar de andere kant van het spoor.

Het ‘fort’ van het Hoogheemraadschap van Rijnland in Leiden torent vandaag hoger boven de ingezetenen uit dan ik me herinner. In de hal staat Aad kaarsrecht klaar. Een stevige handdruk, een sonore stem, nuchtere bondigheid.

“Dan gaan we maar.”

Aad is voor mij de wederopstanding van Kees Heemskerk, in Warmond de melkvee houdende buurman van Omie. Aan de andere kant van Warmond, bij het Bos van Krantz, woont zij in een moderne bungalow, tussen de broers Heemskerk en Toon Beugelsdijk, verhuurder van groen geverfde, houten roeiboten. Dagelijks fiets ik naar haar toe.

In een zwarte pick-up die een *dinky-toy-boy* op slag verliefd maakt, zetten Aad en ik ruim vijftig jaar later koers. Nog geen idee waarheen. We spreken, als bestuurders van naburige waterschappen, af, om samen 'ons' Zuid-Hollandse veenweidegebied te hervinden. We groeien er beiden op, hij in Leimuiden, ik in Warmond.

De streek is verbonden door water: plassen, sloten, vaarten en kanalen.

De inwoners van het gebied vinden elkaar al eeuwen aan het water, op het water, in het water. Aan slootje springen, roeien, zwemmen, zeilen, vissen en schaatsen ontlenen we een deel van onze identiteit. Kinderen van de polder.

De toekomst van het veenweidegebied bezorgt Nederland hoofdbrekens. Door veenaafgraving en het eeuwenlang weg-pompen van water daalt de bodem. In de afgelopen duizend jaar gaat het in grote delen van Nederland om gemiddeld vier meter bodemdaling. Heel Nederland zakt...

Voor een laaggelegen Delta die door klimaatverandering wordt geconfronteerd met stijging van de zeespiegel, is bodemdaling extra problematisch. Veehouders klagen over de oprukkende verzilting: zoute kwel komt steeds vaker aan de oppervlakte. Er is nóg een probleem in het veenweidegebied: als veen in aanraking komt met zuurstof, verbrandt het en ontstaat het broeikasgas CO₂.

Om de CO₂-uitstoot te verminderen en verzilting enigszins tegen te gaan, biedt een hoger waterpeil perspectief. Dan is het land minder goed begaanbaar en wordt het niet eenvoudiger om een rendabel melkveebedrijf te exploiteren. Alternatieven zijn er niet: het veenweidegebied is nauwelijks bruikbaar voor andere vormen van landbouw.